

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АКТУАЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ АГРОКООПЕРАТИВІВ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Волошина Ю. Я., к.е.н., доцент

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Розвиток національної економіки України значною мірою залежить від ситуації в агропромисловому комплексі. Адже його підприємства не тільки виробляють продукти харчування та іншу продукцію, а й забезпечують продовольчу безпеку країни. Але, на жаль, останнім часом більшість сільськогосподарських товаровиробників знаходяться в тяжкому фінансово-матеріальному стані. Брак необхідних матеріальних ресурсів, висококваліфікованих фахівців та дефіцит обігових коштів не дозволяють аграріям самотужки вийти із ситуації. Все це ще більше загострилося в умовах світової фінансової кризи, коли до всього додалася ще одна проблема – зростання вартості кредитних ресурсів.

Розвиток та підтримка сільського господарства є надзвичайно актуальною ланкою економіки не лише в Україні, але і в інших державах. Оскільки, в Україні окрім металургійного комплексу агропромисловий комплекс займає не менш вагоме та провідне місце у формуванні економіки та наповненні бюджетів, необхідно звернути особливу увагу саме на дану сферу економічної діяльності. Важливість кооперації в сільському господарстві полягає у формуванні конкурентного підприємницького середовища, спроможного забезпечити зайнятість та зростання доходів працездатного сільського населення, просування сільськогосподарської продукції на максимально вигідних для сільськогосподарських товаровиробників умовах, зростання доходів сільських домогосподарств та громад, розвиток сільських територій.

Основними документами, що регулюють коопераційну діяльність в Україні є: Конституцією України, Господарським, Цивільним, Податковим, Земельним, Бюджетним кодексами України, Законами України «Про кооперацію», «Про фермерське господарство», «Про особисте селянське господарство», «Про сільськогосподарську кооперацію» та іншими нормативно-правовими актами України з питань кооперації.

Після проведеного дослідження автор згрупував основні переваги, які спонукають виробників продукції до кооперування:

- вигода від участі у великих за обсягом господарських операціях, створення конкуренції комерційним посередницьким фірмам та уникнення конкуренції між собою, використання професійного менеджменту;

– можливість отримувати прибуток не тільки від виробництва, а й від подальших стадій руху виробленої ними продукції в межах маркетингового ланцюжка певного товару (виробництво — збирання та зберігання — переробка — транспортування — оптова торгівля — роздрібна торгівля — споживання);

– вихід на вигідні ринки збуту, постачання і послуг, у тому числі міжнародні;

– переваги від координації дій, розподілу ризику і отримання ринкової вигоди, тобто забезпечення контролю ситуації на ринку.

На сьогоднішній день в агропромисловому комплексі України формується близько 17% ВВП, він є одним із основних бюджетоутворюючих та експортоорієнтованих секторів національної економіки.

В Україні 82% площі земель використовуються як головний засіб виробництва в сільському та лісовому господарстві. Зокрема, до сільськогосподарського виробництва залучено 71,2% території суші. Разом з тим внутрішньогалузеве використання земельної території в АПК України має екстенсивний характер. Під господарське будівництво, інші невиробничі потреби зайнято 5–7% загальної площі продуктивних земель. У складі сільськогосподарських угідь 44,6% орних земель. Основна база землеробства розміщується на чорноземах і ґрунтах чорноземного типу – 70,4% площі орних земель.

Нині в Україні функціонують понад 1 тис. виробничих та 645 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Із діючих обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів 44,7 % займаються одночасно багатьма видами діяльності (багатофункціональні), 6,1 % – переробні, 2,7 % – постачальницькі, 13,9 % – заготівельно-збутові, 27,6 % – сервісні

Найбільш поширені кооперативи з обслуговування селянських та дрібних фермерських господарств, що надають допомогу при обробці земельних ділянок, заготівлі і збуту продукції, з постачання матеріально-технічних засобів, ветеринарного обслуговування господарств та ін.

До позитивних наслідків сільськогосподарської кооперації варто віднести:

1. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва завдяки оптимізації витрат товаровиробників на придбання засобів виробництва, проведення окремих технологічних операцій,
2. Здійснення маркетингових досліджень, а також збільшення прибутку від реалізації продукції;

3. Розширення доступу сільськогосподарських товаровиробників, особливо особистих селянських та фермерських господарств, до агросервісних послуг;
4. Удосконалення для сільськогосподарських товаровиробників процесу реалізації продукції, більш ефективного використання каналів збуту, досягнення міцних позицій на ринку, адаптації до ринкових умов;
5. Створення додаткових робочих місць у сільській місцевості, поліпшення соціального захисту сільського населення, підвищення рівня життя на селі.

Важливою складовою стратегії розвитку аграрного сектора України має стати сільськогосподарська кооперація, яка повинна створити на ринку конкурентне середовище, сприяти відродженню великого товарного виробництва, залученню інвестицій в аграрний сектор, забезпечити зайнятість селян з врахуванням їх інтересів, сприяти збереженню сільських територій. Слід розвивати й інші форми господарювання, сприяти посиленню в аграрному виробництві процесів регіональної спеціалізації та інтеграції як взаємовигідних форм співпраці учасників ринку, розвитку кластерної організації та управління агропромисловим виробництвом.